

Eerste Kamer der Staten-Generaal

Minister van Economische Zaken ad interim
De heer E. Heinen
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Kazernestraat 52
2514 CV Den Haag
postbus 20017
2500 EA Den Haag

telefoon 070 312 92 00
fax 070 312 93 90

e-mail postbus@eerstekamer.nl
internet www.eerstekamer.nl

datum 17 juni 2025

betreft Vragen over tussentijdse herziening cohesiebeleid (E250010)

ons kenmerk 177311

De leden van de vaste commissie voor Economische Zaken / Klimaat en Groene Groei hebben met belangstelling kennisgenomen van het voorstel van de Europese Commissie van 1 april 2025 om het EU-cohesiebeleid te moderniseren.¹ Op 9 mei 2025 heeft de commissie het bijhorende BNC-fiche ontvangen. De leden van de fracties van de BBB, de PvdD, JA21 en Volt hebben naar aanleiding daarvan een aantal vragen en opmerkingen.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de BBB

Om investeringen in nieuwe prioriteiten te stimuleren, stelt de Commissie voor om tot 100% EU-cofinanciering te bieden. De fractieleden van de BBB vragen of 100% EU-financiering er niet toe leidt dat lidstaten, regio's en gemeenten minder 'eigenaarschap' voelen en daardoor minder goed letten op een doelmatige besteding van Europees geld. De Commissie wil een voorfinanciering van maar liefst 30% geven voor middelen die naar nieuwe prioriteiten gaan, tegenover de huidige 0,5% per jaar. De fractieleden van de BBB vragen of zo'n extreem hoge voorfinanciering wel verstandig en proportioneel is, vooral zonder duidelijke onderbouwing. Lost dit wel echt de trage implementatie op, of geeft het lidstaten alleen een voorschot zonder dat de projecten ook echt van de grond komen? Ziet u deze risico's ook? Zo ja, wat kunt u als grote netto-betaler doen om deze te beperken? Deze leden ontvangen hierop graag een reactie.

De Commissie heeft geen nieuwe impact assessment uitgevoerd voor deze ingrijpende voorstellen, aldus de fractieleden van de BBB. Moeten we niet eerst weten wat de gevolgen zijn voordat we akkoord gaan? Wil u alsnog toezeggen te pleiten voor een dergelijke analyse? Zo nee, waarom niet?

Er wordt gezegd dat lidstaten middelen kunnen 'herprioriteren' naar nieuwe doelen. In het BNC-fiche meldt u dat het grootste deel van de Nederlandse cohesiemiddelen al is toegekend aan projecten.² Hoeveel realistische ruimte is er dan nog voor onze regio's om hier flexibel mee om te gaan? Is het geen papieren tijger? Deze leden ontvangen hierop graag een reactie.

Het voorstel maakt het makkelijker om steun te verlenen aan grote bedrijven. Zouden cohesiefondsen zich niet primair moeten blijven richten op investeringen in het midden- en kleinbedrijf, inclusief

¹ COM(2025)123, 2025/0084 (COD).

² BNC-fiche COM(2025)123, p. 5, 11.

datum 17 juni 2025

ons kenmerk 177311

blad 2

startups en *scale-ups*, die vaak de motor van de regionale economie zijn? Grote internationale bedrijven hebben toch andere financieringsmogelijkheden? Deze leden ontvangen hierop graag een reactie.

Het uiteindelijke doel van het cohesiebeleid is het vergroten van gelijkheid tussen regio's. De fractieleden van de BBB vragen of al deze nieuwe prioriteiten, zoals investeringen, wel even effectief bijdragen aan het dichten van de sociaaleconomische kloof tussen de minder ontwikkelde en meer ontwikkelde regio's. Hoe wordt dit gemeten? Deze leden ontvangen hierop graag een reactie.

De Europese Commissie constateert dat de implementatie van de huidige cohesiefondsen traag verloopt.³ Hoe zorgt deze herziening met alle nieuwe prikkels en mogelijkheden ervoor dat de middelen daadwerkelijk sneller en effectiever bij projecten in de regio's terechtkomen? Wordt het systeem hier niet nog ingewikkelder en dus trager van? Hoe wordt dit gemonitord?

De fractieleden van de BBB vragen of u ervoor kunt pleiten dat landen met een lager dan gemiddeld foutenpercentage bij regionale fondsen (waaronder Nederland) ruimere mogelijkheden krijgen voor cofinanciering. Zo nee, waarom niet?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de PvdD

De fractieleden van de PvdD stellen dat uit de stukken niet helder wordt wat de redenen voor de herziening zijn. Aan de ene kant wordt gesproken over onder-uitputting van de cohesiefondsen; aan de andere kant worden nieuwe prioriteiten genoemd.

Wat zijn de aanleidingen voor de herziening? Als onder-uitputting één van de aanleidingen is, waarom wordt er dan niet voor gekozen om simpelweg minder uit te geven?

Inhoudelijk hebben de fractieleden van de PvdD begrip voor een aantal van de voorstellen, zoals het investeren in het bijscholen, omscholen en herscholen van werknemers en ondernemers die bijdragen aan het decarbonisatie-proces, het investeren in waterweerbaarheid en betaalbare huisvesting. Deze doelen kunnen echter ook via de nationale begrotingen worden gefinancierd, in lijn met nationale prioriteiten. Bovendien heeft de EU geen competentie op het gebied van woningmarktbeleid.⁴

Het lijkt erop dat dit geld op zoek is naar een bestemming. De fractieleden van de PvdD ontvangen hierop graag een reactie.

Om hoeveel geld gaat het daadwerkelijk? Verschillende bedragen worden genoemd. In het voorstel wordt gesproken van 16,1 miljard euro aanvullende voorfinanciering in 2026, met een netto effect op de begroting van 3,6 miljard euro. Het BNC-fiche spreekt van een totaal van 4,1 miljard euro in 2026.

En hoe zijn deze gelden verdeeld over de verschillende nieuwe prioriteiten en de verschillende lidstaten? Deze leden ontvangen graag een gedetailleerde toelichting op de financiële consequenties.

Welke oorspronkelijke prioriteiten van het cohesiebeleid krijgen door de herziening minder financiering?

³ BNC-fiche COM(2025)123, p. 2.

⁴ BNC-fiche COM(2025)123, p. 7.

datum 17 juni 2025

ons kenmerk 177311

blad 3

De fractieleden van de PvdD vragen of de investeringen in defensie onderdeel zijn van het Readiness 2030 programma of additioneel zijn.

Gelden deze investeringen in defensie als onderdeel van de NAVO norm (voor de lidstaten die lid zijn van de NAVO)?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van JA21

De fractieleden van JA21 vragen waarom u het wenselijk acht dat de EU zich via het cohesiebeleid gaat bemoeien met beleidsterreinen zoals woningbouw en infrastructuur, waarvoor geen exclusieve EU-bevoegdheid bestaat.

Hoe verhoudt dit voorstel zich tot het streven naar terughoudendheid met Europees optreden op terreinen waar lidstaten zelf kunnen handelen?

Erkent u dat dit voorstel de EU-begroting zwaarder zal belasten in 2026 en latere jaren, ondanks dat het formeel geen aanvullend geld vergt? Vindt u dat verantwoord ten opzichte van de Nederlandse belastingbetaler?

De leden van de JA21-fractie vragen of het klopt dat ook meer ontwikkelde regio's, waaronder die in Nederland, conform het voorstel toegang krijgen tot middelen voor *Important Projects of Common European Interest* (IPCEI's)? Verwacht u dat Nederlandse regio's hiervan gebruik gaan maken? Is hier overleg over geweest? Zo ja, kunnen deze gespreksverslagen worden gedeeld met de Kamer? Zo nee, waarom niet?

Wat zijn de budgettaire gevolgen voor Nederland? Anders gezegd, blijft Nederland netto-betaler? En zo ja, verandert er relatief iets aan die positie? De fractieleden van JA21 ontvangen graag een overzicht van de stijging (of daling) van de bijdrage en de ontvangsten in zowel euro's als percentages.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van Volt

Het eerste thema waar de fractieleden van Volt vragen over hebben betreft de financiële gevolgen van de voorgestelde wijzigingen. Eén van de redenen voor de wijzigingen is dat "de implementatie van de huidige cohesiefondsen traag verloopt en de uitputting van middelen achterblijft."⁵ Dat betekent effectief dat aan het einde van de periode er een bedrag niet zou zijn uitgegeven. Heeft u een indicatie van de totaal voorziene onder-uitputting zonder de wijzigingen? Hoe zijn die verdeeld over de lidstaten? Wat is de op dit moment de verwachte onder-uitputting voor Nederland? Gezien de bijdrage van Nederland aan de EU-begroting, wat zou het gevolg zijn voor Nederland van een totale EU-onderuitputting en de daaraan verbonden lagere EU-bijdrage, zo vragen de fractieleden van Volt.

Aan het vorige thema gekoppeld is het voorstel om tot 100% financiering over te gaan. U spreekt uit hier gereserveerd tegenover te staan. Tezelfdertijd geeft u in een andere context aan wel positief te staan om in de toekomst de systematiek van het herstel- en veerkrachtfonds over te nemen. Daar hoort ook de 100% financiering bij. Hoe verhouden deze twee posities zich ten opzichte van elkaar?

Er zijn als tweede thema ook een aantal vragen over de gekozen additionele sectoren waar de gelden aan mogen worden uitgegeven. Daarbij valt op dat er geen impactanalyse is gemaakt en bij de toewijzing van de middelen ook geen rekening is gehouden met de verschillende regionale problemen. Deze leden vragen of u heeft overwogen een reallocatie van middelen voor te stellen die meer recht doet aan de op te lossen problemen. Hoe zit dit met een herziening van de kernindicatoren?

⁵ BNC-fiche COM(2025)123, p. 2.

datum 17 juni 2025

ons kenmerk 177311

blad 4

Er is in de ogen van de fractieleden van Volt terecht steun voor een verdere investering van defensie in de verschillende lidstaten, met name ten aanzien van de defensie-industrie. In welke mate worden hierbij regionale verschillen meegewogen? Is er een onderscheid gemaakt tussen landen die wel en landen die niet aan de collectieve veiligheid via de NAVO bijdragen? Wat is de datum van vastlegging die gekozen is voor deze wijziging? Is dit de oorspronkelijke datum van inwerkingtreding van de programma's? Zo ja, hoe verhoudt zich dat dan met het principe van additionaliteit? Als de datum van vastlegging de datum van de programmaherziening is, hoe kunnen lidstaten hier nog aan voldoen nu de programma's bijna ten einde lopen?

"Het kabinet is echter kritisch op verdere verbreding van het cohesiebeleid door betaalbare huisvesting op te nemen als aparte prioriteit."⁶ Dit geldt ook voor de verbreding voor waterbeheer. Kunt u toelichten waarom u hier niet positiever tegenover staat gezien de problemen op deze terreinen in Nederland? Ziet u een mogelijkheid voor een *Important Project of Common European Interest* (IPCEI) voor door woningbouwcorporaties of vergelijkbare Europese organisaties gebouwde woningen, om zo het probleem van mogelijke staatssteun op te lossen? Zou het niet goed zijn het gebrek aan woningen en benodigde investeringen in waterbeheer ook mee te nemen bij de toewijzing van de middelen voor het komende meerjarig financieel kader (MFK), indachtig de inzet van de Nederlandse regering in het verleden ten aanzien van de 'negatieve bergen en heuvels'?

U spreekt over de mogelijke opportuniteiten om de besteding van EFRO-middelen voor het INTERREG-programma en voor stedelijke ontwikkeling te verbeteren.⁷ De fractieleden van Volt vragen waar u in dat kader concreet aan denkt. Hoe worden de provincies en de gemeenten bij de inname van het Nederlandse standpunt betrokken? Welk positief effect zou dit mogelijk kunnen hebben op de besteedbare middelen van de medeoverheden?

De leden van de vaste commissie voor Economische Zaken / Klimaat en Groene Groei zien uw reactie met belangstelling tegemoet en ontvangen deze graag uiterlijk binnen vier weken.

Hoogachtend,

S.M. Kluit

Voorzitter van de vaste commissie voor Economische Zaken / Klimaat en Groene Groei

⁶ BNC-fiche COM(2025)123, p. 7.

⁷ BNC-fiche COM(2025)123, p. 11.